

דהתאחדות הקהילות

בחשתתפות הרבנים והקהילות
ולומדי תורה דניו יארק

מדריך לכשרות ולחיזוק הדת

— ירחון דהתאחדות הקהלות —

כולל תשובות, מכתבים ובירורים בענין כשרות המאכלים

ב"ה חודש חשוון תשד"ס — שנה ז' קונטרס ל"ה (כרך ז)

כפיקוח הרב הגאון

מו"ה ר' שלום יהודא גראס שליט"א

אבדק"ק האלמין יצ"ו

יוצא לאור ע"י

וועד הכשרות

ארגון מוקדש לתיקון מצב הכשרות

באמצעים של בירור, חקירה ודרישה
התיעצות, הודעה, והצעה

וועד הכשרות

בכ"ד

ארגון מוקדש לתיקון מצב הכשרות

התאחדות הקהילות

ברשתתפות חרבנים וחקחילות
לומדי תורה דניו יארק

בפיקוח הרב הגאון
פ"ד - שלום יהודא גראס שליט"א
אברקיק האלמין צ"ו

אכאנענטען בלאנק אין פרייזען
וועד הכשרות דהתאחדות הקהילות

בייגעלייגט איז די סומע פון \$
1 יאר 1 יאר

Enclosed please find \$

I would like to subscribe to the VAAD HAKASHRUS

1 Year

Air Mail

Name _____

Address _____

City _____ State _____ Zip _____

Subscription Rates (PAID IN ADVANCE)

IN U.S.A.

1 Year.	\$18
Air Mail 1 Year.	\$25

IN CANADA, EUROPE ETC.

1 Year.	\$20
Air Mail 1 Year.	\$25

דבר המערכת

קוראים נכבדים!

נפחה שפחינו, בתהלה ליוצרינו, שהגיענו עד הלום, שחלנו אילן, והשריש שרשים, ונגמל, ופרי עמלינו הבשיל ומתנוצץ כפרי חשוב. כל זאת באה בעזרת השם, ע"י דאגה, זהירות וטיפול בגן, ובכך אם יש התרשלות אף רק במזה גרועה, נענוע ע"י רוח זמנינו החזק, ויזיק למפעלינו.

הלה לק' שרעיונינו נחמך מהמון העם, ושביעת רצון נובעת כמעשינו, אך דעו נא רבותי! רצוף עם זה נצרך עזר וסעד כעשיות, היינו, כספיות, די לנו בקשיות עורף, מבחי חרושת של מזון, בחי העשי' מזונות, מוכרים, מכשירים, ועכ"ז לא נסוגנו אחור, כמדומה שאין לנו לסכול אף דאגה זו, עול של "כסף מנא לן".

נקול של ביישנות אנו מתודים שבלי מקור חיותינו היחידים ה"ה "דמי חתימה "א"א להתקיים, נא! ונא! להשתדל שכל אחד ימשוך לכל הפחות "חמש חכרים", וגם אפשר ליתן דמי חתימה לשנה בתור מתנה לבני משפחתו וידיניו, סכום דברינו! הכל תלוי בכס קוראינו, וידידינו הנכבדים, הצלחתינו או ח"ו להיפך אך ורק נידכם.

נזכות ההחזקה תתברכו ממקור הכרפה בכרכת התורה.

המערכת

סכתי תהלה

כ"ד .

RABBI ELIESER ZISHU PORTUGAL
20 CROWN ST., BROOKLYN 25, N. Y.
Tel. PE 3-3436

אליעזר זישו פורטוגל
ר' ישראל אברהם זל פרידלנד
פסקולון
מנה כחוקים יד

יום א' וזק"ס י"ט אדר שנה השלי"ח לפ"ק .

שלמה רבה אינו וחסדו וחיי אריכת וסיפתת דשמיא למעיכ הרבנים הגאונים הגדולים
ובמפורסמים שלי"מ הקודמים על מספרת הכשרות והטהרה בעיר ואם כישראל ברוקלין
גור יארק יב"ו .

למסודות קהילות על הני גברי השיבי ויקירי דקא עסקין לאכשרורי דרמ בפאכלות
כשרות ולאחרות פאיטורא המסתמין את המה פקדושתא ואבדלתא .
מזוקנה ידי הקוסקים החשובים הרבנים הגאונים והבעלי בתים החשובים שלי"מ
בזוכין ומזכין את הרבנים .

ויזכו להפיץ רוח הכשרות והטהרה בכל בני ישראל , בזכות זה נזכה להרבה קרן
ישראל והנורה בביאת משיח צדקנו ובנין בית מקדשנו והפאתנו בטהרה דירן אמן .
בברכה הנורה הנצחית והגאולה השלמה והאפיחית כב"א .

חבר אליעזר זושא פרטיגיל

אליעזר זישו פורטוגל שלישייתא וזק"ס י"ט אדר שנה השלי"ח לפ"ק
תקנת מה אהרן שלישייתא וזק"ס י"ט אדר שנה השלי"ח לפ"ק
התם שנה את אהרן שלישייתא וזק"ס י"ט אדר שנה השלי"ח לפ"ק
זכור את השם הקדוש וזק"ס י"ט אדר שנה השלי"ח לפ"ק
תאמרו כי בזה יקשרו ארבע קשרים וזק"ס י"ט אדר שנה השלי"ח לפ"ק
ת"י יעקב אהרן זושא פרטיגיל

סאת

אברהם יעקב קאפלאוויטץ

תש"ח—1948

Copyright 1948, by
REV. A. J. KOPLOWITZ
1604 Carrol Street
Brooklyn, N. Y.

Moinester Publishing Co.
211 East Broadway
New York, N. Y.

ספר

מלאכת הקודש

(לתולדות השחיטה והבדיקה בניו יארק)

* * *

מתאר בפרוטרוט רוע מצב השחיטה בניו-יארק
ובארצות הברית בכלל, עפ"י מה שראו עיני המחבר
בעצמו במשך שלשים שנה בהיות זקן השובי"ם
במדינה זו

מאת

אברהם יעקב קאפל־אויטיץ, ש"ב

נדפס בפעם הראשונה

בניו יארק, בשנת תש"ח — 1948

ועתה הוצאתיו לאור עולם בעה"ת ברב יגיעה

הק' שלום יודא גראם

רב דקהל סגן שאול דהאלמין

ור"מ בכולל בית ישעי'

"מכון להוראה בשחיטות ובדיקות"

שנת תשד"ם לפ"ק

ברוקלין ניו יארק

הקדמה

הננו מציגים לפניכם ספר מלאכת הקודש שחיברו שוחט ירא וחרד שעסק במלאכת השחיטה שלשים שנה בעיר ניו יארק ולבו ראה הרבה מכשולות בכית המטבחיים הן מצד המתעסקים, והן מצד המכשירים, והן מצד רבנים המסייעים בעקיפין, ובהיות שהמכשולות שמונה והולך שייכים גם בזמן הזה אשר תהליך השחיטה היתה אז בערך כמות שהוא עתה, וגם שיחת האנשים שעליהם, שעליהם רבצה האחריות השתמשו באמתלאות שונות ובאותן הלשונות משתמשין כאז כן עתה, כאשר יראה כל המעיין בפנים. וע"כ לדעתי זכות הרבים לפרסם את הספר הזה והערתי עליה איזה הערות נחוצות כפי הענין ובקוצר.

ואקוה שיתעוררו הרבים ויפקחו עיני עורים המגששים באפילת חשכת הגלות המחשיך עיניהם ולבם של ישראל מרוב צרות והשעבוד ותתרבה הדעת.

וד' ממרום יערה עלינו רוח טהרה לעבדו כולנו שכם אחד מתוך נקיון הזדככות נרו"נ מעתה ועד עולם אנס"ו.

נ.ב. לא הוספנו בפנים דברי הספר מלאכת הקודש אפילו אות אחת רק הכותרת (קעפליך) והוספנו הערות מלמטה.

ספר

מלאכת הקודש

(לתולדות השחיטה והבדיקה בני-יורק)

תכתב זאת לדור אחרון
ועם נברא יהלל יהי.
(תהלים ק"ב י"ט)

מאת

אברהם יעקב קאפל־אזוויטץ

 סוגנו ונערך בתוספות ומלואים

ע"י

שכנא שטיין

 תלה עליו מאמר

על היהדות באמריקה בכלל

(תוספת דברים בשני פרקים)

מאת הנ"ל ובעריכתו וסגנונו של הנ"ל

תש"ח—1948

מוינעשטער פאָבלישינג קאָמפּ.

211 איסט בראַדוויי

ניו יארק, נ. י.

לעילוי נשמות אבי ואמי ואשתי ז"ל

לפני הביאי את ספרי זה לדפוס בהלל ותודה לפני יוצרי וקוני שהחיני וקימני והגיעני לזמן הזה, אני מרגיש כנפשי חובה להביע בזה את הכרתי והוקרתי לאבי ואמי אשר כל ישעם וחפצם בגדלם אותי היו אהבת-תורה ויראת שמים, ולאשת-כריתי בת-לויתי כחיים אשר עודדה את רוחי לרשום את זכרונתי והצילתם סכליון.

אבי ר' גדליה כ"ר שכתי ז"ל שהיה מופלג גדול בתורה וירא-שמים עד מאד, ועסק בהוראת תלמידים בוגרים, היה גם בעל עט סופר מהיר. ואם לפי שפת בני דורו נעדיך, היה גם משכיל במדה מרובה.

כדי להכיר איש יקר-רוח זה, אביא כאן מכתב-תשובה אחד מפורסי מאד שכתב לאחי ר' יוסף חיים ז"ל, אשר התאונן לפניו על מחלתו שנגרמה לו מסבת התנגלותו בישיבות. זהו מכתב-תשובתו אליו, ככתבו וכלשונו:

לבני התורני והמשכיל ר' יוסף חיים ולב"ב היקרים שלום וכרכה:
דברייך אלי כמכתבך כי אינך בקר-הבריאה, וכי זה בא לך בירושה מאותם הימים שבליית בכתלי הישיבות וכתיה-המדרשות צלצלו באזני כתייה על הראשונות, וגרמו לי הרבה צער ויסורי-נפש.

לכן אני רוצה להזכיר לך בני, כי אנכי בליתי בישיבות הרבה יותר ממך, ולא השגיתו שם עלי לטובה יותר ממה שהשגחתי עליכם בני, [כאן כלל גם אותי כאמרו, עליכם" בלשון רבים], ועם כל זה חי אני כ"ה עד היום, ושנותי הגיעו כבר לששית בשמינית [ר"ל בן שבעים ושש], ומקוה אנכי שגם אתה בני, כמוני תחיה ותאריך ימים כעשהי"ת.

כן, בני, הרבה יותר מסך למדתי בימי-נעורי, אלא שכל אותם הימים שישבתי אצל התנור ולמדתי היו לי בנפקותא לדבריך [ר"ל בהיפך] ימים נעימים מאד. עוד היום עומדים הימים הטובים ההם לנגד עיני. ובפתחי היום איזו מסכת שלמדתי אז, כל תיבה ותיבה נצבת כמו חיה לפני. לפעמים יקרה גם כן אשר עיני זולגות דמעות ושפתי לוחשות, ואומרות: „אנה הלכתם ימי הטובים?" ובהיותי כמה פעמים במאלעדעמשנא [עירה סמוכה למינסק] חפשתי שם בבית-המדרש אולי אמצא אחת מן המסכתות אשר למדתי בכחרותי ואשקנה. ואתה בני מתחרט על למודים אלה אשר בהם ומהם תוצאות-חיים לאדם עד זקנה ושיבה!

הרבה הרבה יש לי לומר לך בענין זה, אבל אין לי היום הכח לכתוב אליך כל כך, רק זאת אנני לך, בני, כי לבי בווער בקרבי כ"כ עד כי לוא יכולתי לדבר עמך פא"פ, כי אז ראית כדורי אש מתמלטים מפי בדברי אדות למודי בימי-נעורי אשר עברו ואינם עוד.

פליאה דעת ממני בני. איך זה בא אליך רעיון שוא כזה. ירחם נא ה' עליך להזק את לבך באמונת ה' ותורתו, ולא יבהלוך עוד הרהורים רעים כאלה רל"צ. לוא היה בכוחי לגזור עליך אומר כאב על בנו, הייתי מצווך ליקח אחת מן המסכתות אשר למדת בכחרותך ולנשקה ולומר לה הלא אהבתיך רעיתי, גם את אהבתיני. בואי ונשתעה יחדיו איזו שעה. אם חכית לי אהובתי מנעורי או שכחתיני, אנכי לא אשכחך. רחמיני נא גם את וזכריני.

יודע אני בני כי לא עת תוכחת-מוסר היא כשאתה רובץ תחת משאך לפרנס את בניך הקטנים המטובים עליך בארץ נכריה, באין עזר ותומך. אבל אנכי אל לבי אדבר, אשיחה וירוח לי.

לו ידעת בני את ערכו של התלמוד הקדוש, כי אז כמוני ידעת שבידו להוציא אסירי-נפש כל לומדיו מצרה לרוחה, וכי מסכת אחת או פרק אחד או דף אחד או אפילו הלכה אחת בכוחם להיטיב לאיש-ישראל בגשמיים וברוחניות. כי משנת „שנים אוחזין במלית“, למשל, שהיא נראית בעינינו רק כמשפט המוכא לפני בית-דין, הגה למעלה הם רחמים עד אין סוף.

וזכור נא בני, כי על הכתוב „ואותי עזבו ואת תורתי לא שמרו“ (ירמיה ט"ז, י"א), אמרו חז"ל (פתיחתא דאיכ"ר) „הלאי אותי עזבו ואת תורתי שמרו“. וזהו גם מה שאמרו ז"ל (שם) „המאור שבה מחזירן למוטב“. וזהו גם מה שנאמר (משלי ח', כ"א): „להנחיל אוהבי'יש ואוצרותיהם אמלא“.

שאל אביך, בני, ויגדך כי הרבה מחלאי-הגוף באים מחלאי-הנפש, ובפרט חלאי הקיבה והמעיים שקפצו עליך ומסררים את חייך. ואתה בא ותולה את הקולר במצב חייך לפנים בישיבות, כאילו הן גרמו לך מחלה זו חלילה. וזוהי טעות גדולה ונוראה. האמת היא מה שאמר לנו ההכם מכל אדם (משלי ג', ח'): „רפאות תהי לכשרך ושקוי לעצמותיך“. ואל נא תשכח בני שבמעלות התורה הכתובים מדברים שם מראש הפרק. עיין שם ויאירו עיניך. והיה כאשר יפקח ה' את עיניך לראות נכוחה ותלמד להבין ולהשכיל ולשמוע, ישלח לך ה' רפואה שלמה מן השמים, רפואת הנפש ורפואת הגוף, ואתה שלום וביתך שלום וכל אשר לך שלום“.

כברכת אביך אוהבך הדורש את שלומך ומוכתך כל הימים.

גדליחו ב"ר שבתי קאפלאוויץ

מדריך לכשרות ולחיזוק הדת

אמי אסתר חסיא בת ר' נח ז"ל, היתה נצר מצוע ידאים ותמימים עם אלקים ואנשים, ולקחה חלק כחלק עם אבי זצ"ל בחינוך בניה לגדלם כרוח התורה והיהדות, ולא אחת ושתיים קרו מקרים אשר העמידה את עצמה בסכנה גדולה.

כעל דונמא כדאי להביא בזה עכ"פ אחד מהם: פעם אחת לפני חג הפסח, עת הפשרת השלנים, כשורמי המים קלקלו את הדרכים, ואבינו שרת או בתור מורה הרחק ממקום מצורנו, נסעה היא להביא את בניה שלמדו בעיר הסמוכה לעירנו, לחגג יחד את חג חרותנו.

לעולם לא אשכח את הנסיעה המסוכנת ההיא ואת שמהתה הגדולה כשוכנו הכיתה בשלום. על אמהות כאלה אמר משוררנו: משיבי עקרת הבית אם הכנים שמחה".

ואשר לבת-לויתי, היא אשתי דבורה מאריאשע ז"ל, היתה זו מתנה פוכה נתונה לי מאת ה', כי מצוע נדיב-רעים היתה ולמדה מהם את מדותיהם הפוכות.

אביה ר' פוכיה ז"ל, שהיה יליד עיר סמארנאן פלך ווילנא, היה תלמיד-חכם מצויין ומכנים-אורח מפורסם. לפי מסורת-משפחה לא היתה מפת שלחנם של אבות אבותיה מוסרת משבת לשבת, כי תמיד היה ערוך לפני כל רעב וצמא, באופן שמצוה זו היתה אצלם ירושת-אבות מדור לדור.

מלבד זה היו אבות אבותיה נודעים לשם ולתהילה בתור מליצי-יגור לפני האצילים הפולאנים שהיו משתררים ומתקללים

בחוכריהם תיהודים כשלא השיגה ידם לשלם להם דמי-חכירתם
 בזמן הקבוע, והם הצילום מחצירועם.

כאבותיה היתה גם בת-זוגי היקרה מחוננת בכל המדות
 שמנו חכמים באשה טובה, והעיקר באהבת הבריות. לא לחינם
 המליץ עליה רב אחד מפורסם שבא לגמול לה את החמד האחרון:
 „אם היתה בעולם השפל הזה אשה שדברה היה אמת — היתה זו
 דבורה מאריאשע. ואשר למעשי צדקה וחמד, כבר אמר החכם על
 נשים שכמותה „כפה פרשה לעני וידיה שלחה לאביון“.

ת. נ. צ. ב. ת

המחבר

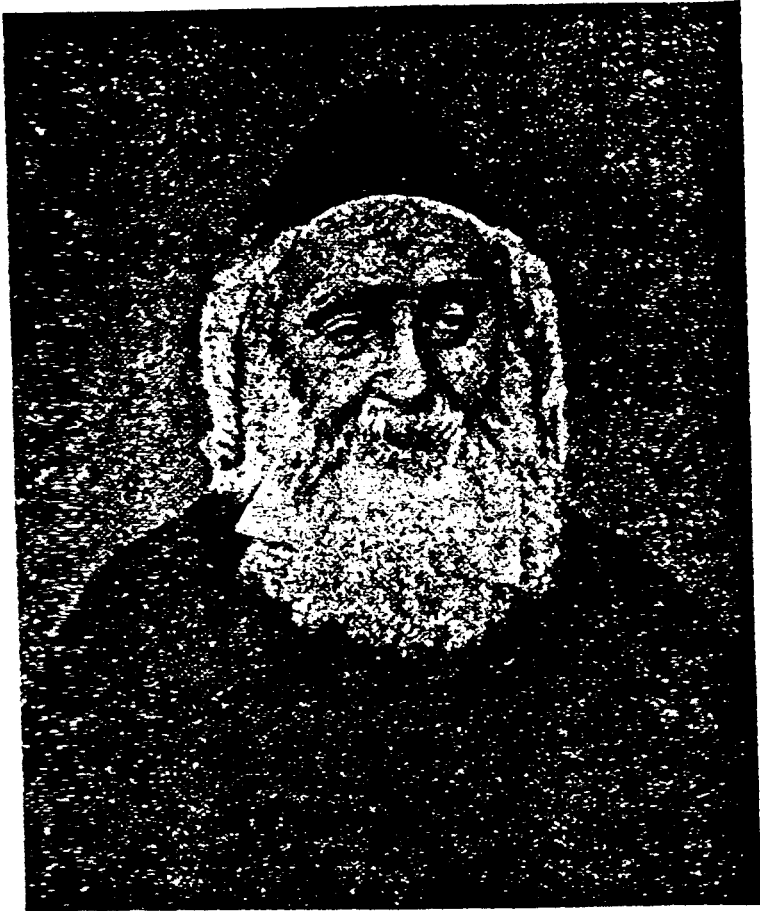
דברים אחדים אל הקורא

מאת המסגנן והמסדר בלית תעודת המחבר

בלי צפיה מראש נקראתי לסגנן ולסדר את הספר הזה ולהכשירו לדפוס. מתחילה הביאתני הזמנה פתאומית זו של המחבר לידי פקפוק. חששתי, שמא לא תהא תפארתו על דרך זו של טיפול בשחיטה ובדיקה, בעוד אשר רוב ימי ושנותי, זה קרוב ליוכל שנים, צמצמתי אה עיוני בשאלות החינוך ובמחקר-דקדוק ולשון. אולם בשים לב למטרת הספר, שהיא להקים שם ושארית למקצוע דתי-לאומי הממלא תפקיד יסודי בחיינו, תפקיד אשר גדולי עמנו נלחמו עליו עם שונאינו ומנדינו הקמים עלינו בכל דוד, החלטתי להשתתף בעבודה אחראית זו מתוך אמונת-אומן בערך חשיבותה, הן בסוכן דתי-לאומי, והן בסוכן היספורי. אין מטיתי לדבר בזה על עצם הספר מתוך השקפה מקצועית או ספרותית, אלא להביע את דעתי בלי משוא-פנים, ששו"ב זקן זה, אחד מחלוצי-השובי"ם הראשונים, ראוי להכרה ולהוקרה על אשר הציל ידיעה זו של התפתחות השחיטה והכשרות בניו-יורק משכחה.

וחלף זה במחנה השובי"ם הראשונים, אינו סתם שו"ב מצוי אשר שאב את ידיעותיו מתוך איזה ספר-הלכות מקוצר, כאלו שראינו לפעמים בעינינו אפילו בערי לימא ופולין, אלא תלמיד הישיבה המפורסמת די וואלאזשין, שקבל כתב-קבלת על שחיטה ובדיקה כתובה וחתומה בעצם ידו של הגאון ר' נפתלי צבי יהודה ברלין, (הנצי"ב זצ"ל) ראש הישיבה ההיא, — תעודה אשר העתקתה הפוטוגרפית מוכאה בזה, באופן שבנו הרב המפורסם ר' מאיר זנכדו שיחי', יכירו ויעידו כי כתב-ידו הוא.

תמותת הגאון הנצי"ב זצ"ל ותעודתו

הגדת הטהרה יאמר אף הטהרה
 בתורה משפחה ביהדות ה' ואלה המצוות
 על בני ישראל מוזר למצא ביהדות ה'
 דתן וואוהין. כי התורה ביהדות ה' ואלה המצוות
 דעה. וצורה עם אלה ואלה המצוות. ואלה המצוות
 על כרטיס הביטוח כח יאמר אף הטהרה.
 וגם איש יצונו על כרטיס הביטוח
 ואלה המצוות ואלה המצוות
 הטהרה ביהדות ה'. ואלה המצוות
 יפה. כי הוא מוסר ואלה המצוות
 עומד וזה ואלה המצוות
 ע"כ האם מורה אומר להיות לך
 באחת הקהלות. ואלה המצוות
 יצאו מן ידך שאלו המצוות. ואלה המצוות
 האם באצבע הטהרה יפה סוף ואלה המצוות
 אלו יפה ואלה המצוות

ובעל תעודה זו, ר' אברהם יעקב קאפלאוויץ נ"י, אשר עשה את מלאכת-קדשו בניו-יורק תחת השגחתם של הרבנים הראשיים, הרה"ג ר' יעקב יוסף ז"ל, והרה"ג דר. הלל קליין ז"ל, ושכסיועם אירגן את השובי"ם לאגודה בשם „מלאכת-הקודש“, כדי להטיב את מצבם השפלי, לא הסתפק בפעולותיו אלו בלבד, אלא עסק תמיד גם בצרכי צבור באמונה, ויסד בתי-כנסיות ובתי-ת"ת, וכתלמיד-חכם מצוין הורה לאחיו בני עמו שעוררים במשנה, נמרא ואגדה. גם לבני הנעורים, שבהם תלוי כל קיומנו בעתיד, הטיף לקחים על-פי דרכם באופן שרבים מהם הנם היום רבנים, מורים, עסקני-צבור, עורכי-דין ושופטים מפורסמים. וכל אלה פעל ועשה שלא על מנת לקבל פרס.

אשרהו שנתמזגו בו הספר והסיוף בלי כל כפיה, ומאשר בארץ יהי' על שהציל פרק חשוב בתולדות היהודים באמריקא. אשר לעצמי, אברכהו מקרב לבי שיאריך ה' את ימיו ושנותיו, ושכשם שזכה לראות את בניו, אחד עורך-דין, ויהד עם זה מורה דף נמרא ומפרשים לחברה ש"ס, ושני ש"ץ מפורסם, נעים וזמירות, המכהן פאר בבית-הכנסת הגדול אשר בלאַנג-ביכש ומוקיר רבנן ותומכם. ביחוד ראוי הוא להכרה ולהוקרה בעד נדבת לבו לעזור לאביו יחי' בהוצאת הספר החשוב הזה. יברכהו ה' בכל מעשי ידיו. ושלישי—אי-ש-מסחר, אבל שומר שבת כדת, ואדם המוכן תמיד להושיט יד עזרה לכל מי שצריך לכך; וגם בנות מלומדות וגשי-חיל המכבדות את אביהן לעת זקנה ורוועדות עליו כיונה על נוזליה, — כך יזכה לראות את בני-בניו עוסקים בתורה ובמצוות. כחפצו וכחפצי אני מוקירו.

שכנא שמיין, מחבר ספר „אבנר-הן“

פ ת ח ד ב ר

בו מובע הרעיון כי האחריות של משמרת הקודש לפני העם בכל מקום ובכל זמן, מוטלת על השובי"ם יותר מעל אחרים. מפני שבעבודתם תלויה קדושתו של ישראל.

רבים מקוראי ספר קטן זה שלי ודאי ישאלוני, לשם איזו מטרה ותכלית טרחתי לרשום את זכרונותי, ומה המריצני להוציאם לאור-עולם. ומכיון שהשאלה נראית כעין כפולה, תהא נא תשובתי כעין כפולה, אבל בשום אופן לא כעין הצמדקות:

(א) מפני שבתור זקן השובי"ם בני-יורק, ראיתי לעצמי חובה מוסרית ואחראית לעשות דבר זה, אם לא משום קיום מצווה „והגדת לבנך“ ו„זכור ימות עולם“ — על כל פנים משום מאמד החכם: „אל תמנע טוב מבעליו“.

(ב) מפני שכל ימי הבטתי על מלאכת השחיטה לא כעל מלאכת-יד פשוטה, אלא כעל עבודת-קודש של כהן העומד ומכהן במקדש האומה. בימינו אלה, שאין לנו לא כהן ולא נביא, אלא התורה וקדשי-האומה, צריכים השובי"ם לראות את עצמם כסגנים לכהנים הגדולים, הם הרבנים. הרבנים והשובי"ם וכל המשמשים בדברים שבקדושה, חובתם לעמוד על המשמר ולהיות נושאי ארון ברית ה' לפני העם בכל דבר וענין שיש בו משום מלחמת-מצוה על קיומו, ככהנים בימי יהושע. (יהושע ו', ו').

אחריות זו של משמרת הקודש ונשיאת הארון לפני העם, מוטלת על השובי"ם יותר מעל אחרים, מפני שבעבודתם תלויה קדושתו של ישראל, שיסוד היסודות שלה הוא להבדל משקוצי הגויים ומסומאדם, ככתוב בתורה (ויקרא כ'—כ"ה, כ"ו): „והייתם לי קדושים, כי קדוש אני ה' — ואבדיל אתכם מכל העמים

להיות לי, פירשו הו"ל ומכא גם כפירוש רש"י: „אכ אתם מובדלים ומפרשים מהם — הרי אתם שלי, ואם לאו — הרי אתם של נבוכדנצר וחבריו“. וכן מתפרש גם הכתוב בתורה (במדבר כ"ג, מ'): „הן עם לבדד—ישכן, ובנויים—לא יתהשב“, כי הא בהא תליא מילתא . . .

המלאו חלוצי השובי"ם הראשונים בניו-יורק חוברת זו לשמור על קדושת ישראל על ידי הכשרות שנמסרה בידם לשבירה בדין שוכר-שכר? — אם לפי מצבם בימים ההם נשפוט, שעבודתם היתה עבודת פרך של י"ב—י"ד שעות ליום; בתי-המטבחים—הורבות פרוצות; אדוניהם—עשו ולבן; ומשכורתם—ארבעה שקלים לשבוע, ואחרי כל יסורי גוף ונפש אלו, עוד מצאו בלבם די-כה ועז לעמוד ולהלחם על שמירת הכשרות כגבורים, ובלי שום פחד — מוכרחים אנו לבוא לידי ססקנא ולהחליט ולומר, שרק בני עם קשה-עורף" יכולים היו לעמוד בנסיונם ולהשאר בצדקם. לא להגם בחר רוענו הנאמן דוקא בלשון סנגורית זו בעמדו ללמד זכות על עמו אחר מעשה העגל במדבר, כי רק עם קשה-עורף מסוגל היה לסבול כל-כך ולהשאר בצדקו . . .

וכל דברים אלו, על סבלותם של חלוצי השובי"ם הראשונים, אינם דברי גזמא, אלא אמת מרה. גם אני בעצמי שתיתי מקיבעת בים-תרעלה זו . . .

האם היו בני הדור הבא יודעים דבר-מה על ההרפתקאות שעברו על אחיהם אלו, השובי"ם הראשונים, אשר רבים מהם היו מוסמכים להוראה, וכולם כאחד שאר-רוח להם במדותיהם התרבותיות? או האם היו אפילו חבריהם השובי"ם שבדורנו, העובדים עבודת-קודש זו היום, יודעים כמה נלהמו חלוצים ראשונים אלו במסך

ששים-שבעים שנות-עמל ותלאה כדי להגן על נפשם ועל קדושת
עבודתם?

שאלות אלו, שהיו מנקרות כמוחי ולא נתנו לי מנוחה, זה
משנים, הן הן שהמריצוני לרשום את רשימותי ולהוציאן לאור
עולם, למען ידעו בני הדור הזה ובני הדורות הבאים, כמה עליהם
להודות לד' אשר שלח לפניהם חלוצים אלו שסללו להם את הדרך,
והביאום לידי המצב הרצוי שבו אנו נמצאים היום — מצב של
שובע ושלוה, ובדרך כבוד.

תקותי חזקה שמתוך זכרונות אלו ישתקפו כל הגלגולים
שנתגלגלו בהם השוכי"ם הראשונים וכל מלחמותיהם שנלחמו כנגד
הפקרותם וגסות-רוחם של בעלי-בתי המסבכחיים הראשונים, בין
שהיו בני-כרית ובין שלא היו בני-כרית. כמו כן אקוה גם כן שספר
קמץ זה ישמש חומר לכותבי דברי הימים, כפנקס-הקהל שהיו
ראשי זקני קהלות ישראל רושמים בהם כל מה שנתרחש בעדתם,
וכל שאלה חמורה שנתעוררה אצלם מזמן לזמן — פנקסים ששמשו
לדורות הבאים אפילו הוראות בפסקי-הלכות חמורות, כידוע.

יכתבו נא איפוא דברים אלו לדור אחרון כדבר משוררנו
האלקי (תהלים ק"ב, י"ט): „תכתב זאת לדור אחרון, ועם נברא
יהלל קה", שקבענו לו דירת-קבע בשער ספרנו עד יבוא התשבי
לכשרנו על ביאת משיח צדקנו.

והיה אם ירצה ה' את פועל ידי, ודברי יבואו איזו שמחת-
נפש בלב חברי, אשמח עמם גם אני חברם,

אברהם יעקב קאפלאוויץ,

מראשוני חלוצי השוכי"ם בני-יורק

מלפני בראשית

על השחיטה בימי יהודי ספרד ופורטוגל שהיו מן הגולים הראשונים לבוא לאמריקה דרך הולנדיה; על דרך חיותם ימים רבים כצמחונים מחסרון שר"ב; יסוד בית-הכנסת הראשון שארית ישראליו ועד כשרות והבאת שר"ב ראשון; סכסוך ראשון בין הקהילה והשר"ב.

היהודים הראשונים שהגיעו לאמריקה הצפונית היו מגולי ספרד. רובם באו מהולנדיה, הארץ אשר הצפיינה במדת הכנסת-אורחים ובחסד וחנינה לכל נע ונד.

הגירתם של אלו הגולים לארץ זו, לא היתה מכוהלת והמונית כבימי זרם-ההגירה שפרץ בעמנו מפחד הפרעות שעשו בהם שכניהם הגויים בארצות אירופא המזרחית אחר שנת השמונים למאה שעברה, אלא של משפחות בודדות הנודדות מארץ לארץ לבקש להם מקום לחיות על פי דת אבותיהם בלי מפריע.

ספרי דבריהימים מספרים על נודדים אלו, שבכל מקום אשר נתישבו בו מספר משפחות עבריות, היתה דאגתם הראשונה, לרכוש להם חלקות-אדמה לבנין בית-כנסת לתפלה ולתלמוד-תורה, וכברת-ארץ בשביל בית-קברות מיוחד, כאלו שהיו להם בארצות אשר גורשו או ברחו מהן. וכן ראינו גם במהגרים הראשונים אשר נתישבו בניו-יורק, או כמו שקראו לה אז ניראמשפרדס, על שם בירת הולנדיה שסמנה יצאו.

מקור-מחצבתם של מתישבים ראשונים אלו בניו-אמשפרדס, היה מגזע יהודי ספרד ופורטוגל אשר גורשו מארץ מולדתם בימי האינקוויזיציה הספרדית. לכן קראו לבית כניסתם אשר בנו להם

בארץ הזאת זמן קצר אחרי בואם, בשם „בית-הכנסת שארית ישראל ליהודי ספרד ופורטוגל" עד היום הזה.

בין החלוצים האלו היו רבים מן האנוסים ששבו אל דת אבותיהם היהודים מיד אחרי בואם להולנדיה, ולכן אנו מוצאים ביניהם אנשים אשר נקראו בשמות ספרדיים כיצחק אבוהב די פונסיקה, משה רפאל די אנולאר, וכיוצא בהם שמות ספרדיים.

רבים מגולים אלו שנעקרו ממקומם כצפור נודדת מקנה, היו אנשים מפורסמים בעולם כתור אנשי-מדע ובעלי נסיון במסחר בין-לאומי. מהם היו שהפליגו באניות ישר מהולנדיה למקסיקה וכרזיליה, ויסדו להם שם מושבות שפרחו ושגשגו והיו לקהלות גדולות. ומהם יצאו אחר כך חלוצי היהודים הראשונים בניו-אמסטרדם, זו המושבה הקטנה שהלכה הלוך וגדול עד שנהיתה למטרופולין הגדולה וההומיה הנקראת היום ניו-יורק.

כדאי להעיר בזה שרוב היהודים אשר הגיעו לחוף המושבה הזאת, אף על פי שלאו כולם היו בני-עניים, לא הביאו אתם אף שו"ב אחד שיספיק להם בשר כשר. סבת הדבר אינה ידועה, אבל ידוע שדבר זה הכריח אותם אחר כך להיות כצמחונים הניזונים רק ממאכלי חלב, פרי-אדמה ועץ, ודגי הים, במשך שנים רבות. א)

א) פוק חזי עד היכן ירדנו פלאות כי אנשי גולה ההם היו אנשים פשוטים וחמימים ומסיבת העדר שוחט כדת סגפו עצמן וחיו שנים רבות מפרי העץ ואדמה ודגים וחלב. וכהיום אף אנשי מעלה גדולים וטובים אין יכולים לתת מעצור לנפשם להתנזר

השו"ב הראשון שהוכא לנייר-אמסטרדם על ידי בית-הכנסת "שארית ישראל" בשנת 1728, היה ר' בנימין אליאש. עבודתו היתה תחת השגחתו של ועד-הכשרות אשר נבחר על ידי בית-הכנסת אשר שמש אז מרכז לכל עניני הישוב היהודי. חברי הועד היו יהודים יראים ושלמים מטובי המושבה. המאורע הפתאומי הזה על מציאות בשר כשר, אהר שנות-דעב למאכל זה אפילו בשבת ומועד, הרעיש את-כל הישוב, ומושבת ניר-אמסטרדם צהלה ושמחה.

הדבר המתמיה בענין זה של השחיטה והכשרות בישוב החדש הזה הוא, שמיד אחר הופעתו של השו"ב הראשון אשר אליו ייחלו תוחלת כה ממושכה למיום בואם אל המקום הזה, קבלה קהילת ישראל זו על עצמה חובה להספיק בשר כשר גם למדינות קרובות ורהוקות מנייר-אמסטרדם. ומה שמתמיה עוד יותר הוא, שבאותה שעה לא היה לה לקהילה אף בית-שחיטה אחד כגולה. השו"ב היחיד והמיוחד שלבואו חכו בכליון עינים, מוכרה היה לכתת את רגליו מבית-מקולין לבית-מקולין של גוים בעלי רציון לעבודה זו כמעט הממשלה, כדי להכין בשר כשר גם בשביל יהודי

אפילו לזמן קצר מבשר בהמה לכד במקום שיש מכשול נורא מחלב החמורה מנבילות וטריפות שהרי איסורו בכרת. בנוסף לזה שמשרד הבריאות מטעם ממשלת ארצה"ב כבר הצהירה מאה פעמים ואחת בכל העיתונים על סכנה המרחפת לאוכלי בשר מחמת תערובות קרוב לאלף כימיים (chemicals) הנמצאים בבשר הבהמה ע"י הזרקות שונות. הגורמת רח"ל חולי הידוע — כידוע

ניראמסטרדם וגם בשביל יהודי המושבות האחרות. איך עלה בידם של שו"ב אחד וגבאי-קהלה אחדים להוציא אל הפועל קבלנות ענקית כזו הדורשת עמל לא-אנוש? — רק ליהודים ספרדים שאבותיהם מסרו נפשם על קידוש-השם בארץ-מולדתם, פתרונים! קרוב למאה שנה אחר-כך, אנו מוצאים שבמשך הזמן הזה כבר נתמנו על ידי קהלה זו חמשה-עשר שובי"ם. מובן הדבר שלא כל אלו עבדו את עבודתם יחד במשך כל התקופה הארוכה הזאת, שהרי אי-אפשר שלא היו בהם חלופי גברא מחמת זקנה, ומקרי מות. אף על פי כן אנו רואים שבלי שו"ב אחד או שנים לא נשארה עוד קהילת ישראל זו מאז אפילו שנה אחת. זאת אומרת שאם לא נכרו אז עדיין במצב השחיטה והכשרות סימני עליה ממש. — איזו התקדמות כל-שהיא כבר נראתה כהן.

מה היתה סבת המחסור בשובי"ם אז בארץ ההדשה הזאת, כשה להחלים, יש אומרים שאותם המהגרים אשר רובם היו שואפים לבסס בזה בסיס חמרי נאמן לעצמם ולזרעם אחריהם, לא ראו לפניהם במקצוע זה של השחיטה והבדיקה שום עתיד מזהיר. אחרים סוברים שגרעון זה בשובי"ם בא להם מפני קפדנותם היתרה של ראשי-הקהל ויחסם הזר אל השובי"ם. ולי נראה, שמלבד שתי סבות אלה, היתה עוד שלישית, חסרון קרבה נפשית בין סוג אחד של אנשים למשנהו. איזה אי-אמון וחוסר-בטחון שרר בין יהודי ספרד לשובי"ם שהונכו וגודלו על ברכי מורים ומדריכים מכפוס הגיטו.

כעל דוגמא בולטת של ריחוק-נפשי זה בין אחים אשר שרר אז בין ראשי העדה למכהנים במקדשם, אביא בזה שני מקרים שקרו אז, ומהם אפשר יהיה ללמוד על השאר:

(המשך יבא איה"ש במדריך הבא)

אידיען האָט רחמנות

צום גרויס באדירדען ווערט די מירצה פון פאָרען ארץ מיאָמי (פלאָרידע - Florida) מער איינפֿאַר
צענדליגע יונגעלייט וואָס פעלט זיי גי'ה באַרנישט פאָרען אַהין צו עזע פלאַץ וואָס אַלע רבנים און זקנים וואָס זיך
געפאָרען צוליב געזונטהייט האָבען מער געווען אַז סתם פאָרען האָט קיין שום ווילר נישט. עס איז מאַכבאַרדיג
די'ע וואָס דינו ביהרג וואָל יעבֿור.

מורי ורבוּחיו מיר קענען נישט אַרויסברענגען שרייטליך דאָס מוראדיגע הפקידות וואָס הערשט דאָס אַז
נעמט אַרום די אַלע באַזוכער (כמעט) אַ הפקידות ארץ אַלע פראָנטען, הפקידות אין אַבילה ושחיד - הפקידות די
גי'ע - הפקידות פון אַנברענגען טיערע זמנים פון לעבן מיט ספאָרט און הילטיען - ביטול תורה - נישט אַז
און נאָך און נאָך.

הגם די סכרא וואָלט געווען אַז מען זאָל וואַרענען און יבא בעל הכרם וכלה אה קציה. אָבער די מחלה צושפּיט
זיך לידער אַלס ווייטער און ברייטער, די קינדער וואַקסען נאָך די עלטערן, די שכנים און קרובים מיט סתם געט
פריינט כאַפּען זיך ארץ צוביסלעך נאָך אַזוי ווי דער מנהג איז זיי יעדען דבר טוב, און וואָס איז אַגבאָן יאָר זיך
נעמט דאָס אחריות זיי די אַלע צוזאַמקום געלעגענהייטען ווי שמחות, פאַרטיס, א.ד.ב. אַז די השפּעה פון די אַלע
שראָט זיך נישט איבער צו די פריליכע, אימערזייט וואָס דער פּאָקט ווייזט לידער פאַרקערט, און אַפילו די אַלע
האָבען נישט פון די שכנים אַגבאָן יאָר וואָס טיט זיך מיט זומערן און פּאָקט ווייזט לידער פאַרקערט, און אַפילו די אַלע
זיך איינרעדן אַז זיי זענען שטאַלץ און שטיין קעגן די מירצות, וואָזוי קענען זיי זענען נישט מעסטען די געפילע סתם
רושם וואָס איר חברטעס שטימעס סאָכט ארץ איר יונגן מחיל ווען זי דערציילט איר מיט גרויס באַגייסטערע זיך
אירע (אָדער בלויז אירע עלטערס) איבערלעבענדיג זייט וואַסער און מיאָמי וואָס קען נאָך שטאַרן וואַקס זיך
גייסטיגען ענטוויקלונג פונם יונגקייט.

פון ווי נעמט זיך דאָס גלייכבילטיגקייט פון אַזויסיל טרענענער רבנים בני תורה און סתם חרדישע אידען בלויז
וואָס זיענען מיט פאַרלינגטע הענט, און אַפילו דאָס פון זייט צו זייט קרעכצען ווערט וואָס אַפּעל סטילע
וע'כ האָבען מיר זיך גראַפירט מערערע יונגעלייט אַנצונעמען דרייסיגע טייט צו צוויסען דעם ריב, ווי
וויבאלד אָבער די חר'ל האָבען אונז געלערנט אַז אין עונשן אלא און כן מוהירן ווילען מיר פּורסם זיך איינע זיך
פלענער וואָס זענען פאַרנעשלאָגען געוואָרען און ארץ אַנצונעמען געוואָרען אַלס וועלןאַציע פון די ערשטע סתם
ערפּאָל געקריינט זיענען בעו'ח'י.

אויב דאָס געפאָרעכץ וועט זי'י נישט בעסער ווערען ומסטירן כדאמתול, וועלען מיר זיך געצוהינגען פּרטיב זי
זיין אַ רשימה פון די אַלע יונגע געזונטע מענטשען וואָס פאָרען אין די אַלע וואָס גייען אין עסקן און האַטעלע זיך
אין דאָ געמישטע סורמינג פּוּלים וואָס יעדער ווייסט אַז עס איז חויר טריפה און עס איז ביהרג וואָל יעבֿור, און די אַלע
נעמען וועלען פּורסם ווערען אין אַלע בני מדרשים, מיט סינקטליכע פּרטים ווי ווייט מעגליך דאָס וועט זיך אַ
גרויסע וועלט פּאָרן כלל, די נעמען פון דעם יונגעראַפּען (אָדער מיטעל יאָרגען) מיט זיין בני בית און די אַלע
שטיב מיטגלידער וואָס האָבען זיך באַטייליגט מיט זי.

דאָ רעכענען מיר אויס אַ טייל פון דעם גרויסען נוצען פאָרען כלל צו וויסען די נעמען פון אַלע מיאָמי פּאַרטיב.
(1) לויט די פּוסקים טאָר מען אַזע פּעננט נישט מצרף זיין צו מנין, און קיין שום אַהרצ דבר שבקדושה, (די רב
סי גי'ה סק'ד בסופו, ובשרי'ת הכי'ע סי ל'ית, וכי' שם דאין לו חלק לצח'וב, ורשב"י' ח'ג סו'ים טי'ע, סידור רי'ע
דינו הקדיש אר ח'י).

(2) ער האָט נישט קיין נאמנות צו קיין שום זאך וואָס עס פאַרלאַנגט זיך ערליכקייט, וואָס דאָס מיינט היינט זיך נאָך
זייער אַפּאָך, עס איז ארץ אונטער אַ פראָגעצייכען אויב מען מעג זיי אים אין שטיב זענען (עי' רי'ת ח'יב וויר' די
ה' ובי'ת אברהם יר'די סי' ב' בא'יו ס'ק י'יד, שר'יה בית הלל סי' ע'יח).

(3) ער איז פּסול לעדות (חר'ים סי' ל'יד) דאס איז אַ נפיק'ים זיי עידי קידושין, גיט'ה, חליצה, קנינים, א.ד.ב.
(4) ווען מען האַנדעלט אין שידוכים דאָרף מען זיך זייער זייער היטען.

עס ווייטגט דאָס האַרץ מען זאָל מחזק אַנקומען צו די דאָזיגע שר'ט אָבער כשיש זיך לסת'ה אין זיך למעלה, אַז זיך
האָבען נישט קיין ברירה, מיר זענען באַרעכטיגט מיט די שר'ט עס'י' הוראת הח'י'ת, ושאר גדולים, נאָך דעם די
רבנים האָבען שר'ן צענדליגע מאל מתרה געווען.

ועד שומרי חומת הדת
ברוקלין גי'ע

מגלה

עמוקות סם

שעשה נחוק או קסמה לו קסמה מהגן רי מרדכי זאב אורינטצין ז"ל :

שכבר אים עמי אים מעשה אי משגחן צוליבא קדישא סתיה בקראתא סתריי ז"ל סיה אכיד נקיף לטוב ורעה פ"א לכסוע להציו סניה ז"ל סתיה אכיד נקיף קראתא וסיו פ"ח ונגידי סדור כבוד עשו לו נשמה נסיעתו וסיו לוי לו עד ח"י פרסה אחר לטוב כי כן כבוד סתורם ועשו לו כבוד עד מאד ונשמה נסיעתו לעיר קראתא טעמו אכסי עיר קראתא סתריי ז"ל כסע לעירם להרצ סניה ז"ל ועשו לו כבוד וס"י נסיעתם לקראתו וכמה אכסיים סולבים לקראתו צרגלים ליתן לו טלוס וכבוד גדול עשו לו וסרצ סלריק ע"ש לא סלך לקראתו ולא עד אס"י נשמה סנה לעיר סיה ר"ים כעניי כל אכסי עירם לקבל פני סתריי וסו"א לא סלך אללו ליתן לו טלוס ולא עד אס"י נשמה סתריי נה להסמלל וסיה סו"א נ"כ נה להסמלל נשמה סתריי סה לא סלך אללו לקבל פנים וליטן לו טלוס וסתיי עמוד אללו להסמלל לא פנה אללו ליתן לו טלוס וסיה סתריי חלם רעמו עמד ז"ל כי צ"ס ראשון סיה אוער מקרס סיה אספר סתוא נשועק עיון נשמשנתי ולא ראה אורו ואחר סתלך לו ג' עירם ולא נתן לו טלוס וסיה לו הרעועה גדול עליו וסלך סתריי אלל חציו סניה ז"ל וקיסר לו סתיה לא נתן לו טלוס וסיה עסיק וסיה להנציג נ"כ הרעועה גדול עליו וטו"א לקרא לבדולגי סדור חקר נציוו וקיסר להס הרעועה סתיה לא רלם לעקוה עקסו לעלמו וסיה מלמה מה ססס אוערם ואחר עקסו להס הרעועה סיו אוערם לו סיוס עסיק ולן להס פנאי לעיון אס סיה ציון להי"א אלו לא וסיו עוסיביס לו עוסיק יבוא אל סניה אל ציו"א לעיון צדיי ייקבאו אורו לכסוע עליו סתתא וסיה כן כי נשטיק נה כולם אל ציו"א לעיון צדיי וסיה סדיי נשטיקה סלך דיעו צ"א נה וסיה ע"ע יוקנ נשעורס סלידיס עס צ"א סנאל לביוס כדרכו וסיו מודיעים אורו פ"ס כי סתריי וסניה ז"ל וסלך גדוליס רלו נשמה אורו וסיה עקלי סקעורס ועסס סרגלס וסלך נציוו סלך וסלך ונ"א ריע נשמשנתי סלך לעשום וסיה

עכסו בקראתא עקדימה דנח אס ס"י סאלס נשאלת סריאלס וסיה סאלון לעגלה פעוקוה ולא להנציג ונחן סיה נצול"א סנה סיה סולבי סקוחרים לביה סעעדים לטו"א כדרכס סניד וסיה סאלס גדולה נמרסס סרואה וסיו סילבין לסאלו לעגלה עמוקים כדרכס סניד וסיו לא רלם לעסקו אורו סאלס וסיה עקסו להס סעעסס סעעו יקוסס נציה סניה ורלו נשמה אורו ועסד ז"ל לא רלם להס לעסקו להס סאלס ונחס סילבו לעגל ד"י יסקוק להס וסיו אוערם לו ח"ך יוכלו לילך סתריי וסניה ונחלס אחרים יקנו וסלך יוכלו לעש נגדס ואוער להס סילמד סתוא ליה לעקום ד"י וסיו סולביס לביה סניה וסיו כן ורלו לכסוע לו סתתא וסס צ"אס לטוך סניה וסיו חעקסס סנייר וקדיסס להס"כס חרקים סכיו"ס סל סקולמן עד ללחן וס"י אוערם סתוא ליה לעקוה כן וס"י ענצילים אורו נשמה עקסס וסיו כרוא"ס אס סדיי סיה חקסיס סנמאר צ"ס רלצון צורד"י יסן סלוס וסיה ציוס אי לא נתן נ"כ סלוס עד יוס ד"י נשטע ז"ל סלך סתייע נשמה סתריי ונחן לו סלוס וסתיי לא רלם ליתן אורו סלוס יס"ס עוקו"ע עשו סתיה עובר על רבוח"ו ז"ל וס"א סעע ולא סיה עסיב לו דבר עד סתריי ערנר כ"ד וסיה ע"ע ז"ל עסיב אורו יאעין לי סתוא לא רלם לעגל אורו אלא סתריי סיה נצירס ע"ס וסיה סתריי סעע ד"י וסיה אוער לו עסר מה סיה עכידס סתיה עסעסס צדיי ולא ע"א עכידס צידו סיס"א נצירו וסיה ע"ע עקסו לו כי נשמה סקסע עסיר לטוב וסיה עוסין כ"ג עד ללמד סקראתאין ונצע לכו עע"ו ואלמנ"ס אחת רלם אחריו וסיה טכס ע"ע ולעקוה לפכיו ולא נשמה לה וסיהס טכס כל סיוס סיה ונציה סל"א ס"י לה פרנסס וסיו רעס נשעיס ער"י וס"י מרדך אסכס עד סלתיס יוס וסיוס כלהס ס"י יוס וסיו עסירן אסכס ען סקסיס לכ לא יוכלתי ליתן אסכס סיע עד סיוס ואוער סתיי ז"ל לא יעש"י נח"כ כי סניד אס אספר נשם סל"ג וסעס"ס ז"ל עקסו

דרוש ליסוד ועד הכשרות.

„רבי אבנה כי הוה משתעי בלשון חכמה הוה אמר הכי אתרינו לפהסין ארקיעו לזהבין, ועשו לי שני מגידי בעלמה“.
(ערובין ג'ג ע"ב).

רש"י הקדוש ז"ל פרש את הדברים „אתרינו לפהסין, ארקיעו לזהבין, הבעירו את הפחמים להיות אדומים כאתרוג, שישפחו גחלים לוחשות על פי הכירה להתחמם כנגדן, „ארקיעו“, שפחו כמו רקיע „לזהבין“ גחלים לוחשות אדומות כזהב, „מגידי בעלמה“, תרנגלים המודיעים עונות הלילה“. ע"כ לשון רש"י ז"ל. כל בר דעת יבין כי כאשר ישבחו רז"ל את רבי אבנה שדבר בלשון חכמה, בודאי שהרבה דעת צפון בדבריו אלה, כי לא ע"ז שיצוה לצלות לו שני תרנגלים למלאות כרסו, יאמרו הו"ל „שבלשון חכמה דבר“.

הרבה קולמסים נשכרו והרבה דיו נשפכה על אודות המאמר הזה. כל אחד ואחד ע"פ שיפתו ודרכו פרש. וגם אנו נבאר נא את המאמר הזה ע"פ שמתנו.

ראשית עלינו לדעת תולדותיו של התנא הקדוש הזה ומנהגו. מצינו שר אבנה היה עשיר גדול ויפה תאר להפליא, כדחז"ל „שופרא דר' אבנה מעין שופרא דיעקב אבינו“, והוא היה קרוב למלכות רומי, ונכבד מאד בעיניה, ובכל זאת היה עניו ושפל רוח וירא וחרד לדבר ד'. וכמוכן שדבריו היו נכנסים ללבות כל שומעיו, והיו מתקבלים על לבם, והוא היה רוצה לתקן דבר גדול שעד עתה לא השגיחו בזה, דהיינו דיני שחיטה ובדיקה, שדינם כהררים התלויים בשערה, וצריכים להזהר ולהשמר מאד מאד בהם.

דינים דקים מן הדקים נכללו בבשר כשר וזה הבשר הכשר נתן לכל כי שרוצה, וכל הרוצה בא ונוטל את השלם „בשר כשר“ ותולוהו על חלונו, ודי אבל הו"ל אמרו (קדושין). „כשר שבטבחים שותפו של עמלק“, והשוחטים

הנתינים תחת ידם נכנעים וסרים למשמעתם, כמו שאנו רואים לדאבון לבכנו פה בארצות הברית, במקומות אחדים, בבתי המטבח, שהשוחטים יראים לומר על טרפה טרפה, מפני שאימת הקצבים עליהם. אם נטרפה הנהמה ישפוך הקצב כל חמתו עליהם, על השוחטים, והשוחט, מאחר שהוא תלוי בהם, בקצבים, ובהם תלויה מהותו, ומחית בני ביתו אנוס הוא ע"פי דבורם לעות הדין ולהכשיר טרפה ח"ו בין כך וכך נתרופף דבר זה ונתרכו המכשולים.

זה ראה התנא הקדוש רבי אבוב ברוח קדשו ורצה לתקן את המכשול הזה: להעמיד משגיחים שיעשו מלאכת הקדש באמונה ולא ימעלו מעל במשלחתם הלילה. ולעשות התקנה הזאת תקנה לדורות ולחוק עולם היתה בונתו, וזהו שאמר: „אתריגו לפחמין“ אנו רואין כי הפחמין שאוכלו באש אי אפשר להכיר בהם, כיצד ומה היו לפני השרפם, מעץ טוב, או מעץ רע? מעץ רקוב או מעץ שלם? אנחנו רואים רק פחמים מעץ נאכל. אבל כשאנחנו מסתכלים באתרוג נחזה בו כל נקב ונקב, פגם ופגם שנמצאים בו, וכל כתם וכתם ניכר הצבע שלו, ולכן אומר הוא „אתריגו לפחמין“, השחיטה שנעשתה הפקר לכל ושוה להפחמין, ואת אמרת אי אפשר להכיר ולדעת מי היו השוחטים והכודקים וליד מי נמסרו הפרים הנשחטים. לנקד את הכשר היטב ע"פי דינא אינה ראויה, וצריכים לתקן שנהיה כאתרוג, שיכירו וידעו הכל את כל אשר נעשה למיחש לריעותא דריעותא כאתרוג הזה אשר ניכר בו כל שהוא ונפסל בנקיבת משהו. — וזאת התקנה הראשונה. „ארקיעו לזהבין“, תפזרו את הזהב, הכונה תחלקו את הכסף ביניכם, כלומר אתם בעצמכם תהיו המשלמים לשוחטים ומידכם יקבלו את התשלומין ולא מיד הטבחים, ולא יהיה להם ממי לירא ולפחד ולא יהיו נכנעים וסרים למשמעתם, הקצבים ישלכו את דמי השחיטה לועד הכשרות, והועד ישלם להשוחטים. „ועשו לי שני בנידי בעלטה“, ירצה שימנו שני משגיחים יראים ושלמים, שילכו וישגיחו תמיד על כל הנעשה בבית המטבח, על כל דבר הנעשה בעלטה, בחשך, במכואות האפלים ואחר כך יבואו ויספרו כל הדברים שראו לועד הכשרות, אנשי הועד ידעו ויבינו איך לתקן תקנות ולהסיר המכשולים, כדי שתהיה השחיטה והכדיקה בהכשר גמור כדין וכדת. ועל ידי הכשרות נזכה כלנו שיבא נוֹאל צדק במהרה בימינו אמן.

MADRICH LAKASHRUS

5743

Oct.-Nov. '983

Vol. 7. no. 35

**“Let the days of
silence be ended.”**

Dedicated to Strengthening of Kashrus
Through Research and Development

35

POSTMASTER: If addressee has moved please deliver to current resident.

MADRICH LAKASHRUS

5743

Oct.-Nov. 1983

Vol. 7. no. 35

**“Let the days of
silence be ended.”**

A Public Service Organization
Dedicated to Strengthening of Kashrus
Through Research and Development

35

POSTMASTER: If addressee has moved please deliver to current resident.